

הרי"ף; ש"ך י"ד צו, כא). ואת הבשר הנקלף יש לשרוף [וכן את המקום 'שנטול' המובא להלן במשנה] כדי קדשים פסולים, שהרי נספל לאכילה משום שאינו 'צלי אש' (ראה רש"י ד"ה נטף, וצ"ח תוס' י"ט).

וכיון שחלק הבשר החיצוני בשיעור 'כדי קליפה' שנצלה בחום הדופן נאסר מחמת עצמו, הרי הוא חוזר ומפליט בליעה בבשר הסמוך לו בשיעור נוסף של 'כדי קליפה' [בניגוד לשאר המקומות שנאסר רק 'כדי קליפה' מחמת בליעה של איסור, ואינו חוזר ואוסר את הסמוך לו, שבליעה ללא רוטב אינה חודרת למאכל יותר משיעור כדי קליפה (ראה תוס' חולין גז,א, ד"ה אפילו)], ויש לדחוק במשנה ולפרש שצריך לקלוף שני פעמים שיעור 'כדי קליפה' (רעק"א, וראה פלתי קה, י"א).

יטול את מקומו, שהרוטב שהוא דבר שמן, נבלע בבשר בשיעור של 'כדי נטילה' (רש"י), בניגוד למקרה הקודם במשנה שנגע בחרוט של תנוור, שמדובר באופן שאין שם אלא מעט רוטב (תוס' ד"ה יטול). ואף שהרוטב מפעפע בכל הבשר אינו אוסר את כולו, כיון שבכל הבשר יש 'שיעור שיש' כנגד הרוטב, אך המקום שנטף בו אסור כי שם בליעתו מרובה (רשב"א תורת הבית הארוך שער ד, א דף כא, א, וראה ישי"ש חולין ע, ח), ויש שסובר שבצלי אינו מפעפע בכלו (רא"ה בדק הבית שם), ושיעור של 'כדי נטילה' הוא ברוחב אצבע (רא"ה חולין ז, כד; שו"ע י"ד קה, ד).

יקמוץ את מקומו כשאר קדשים פסולים (רש"י), והוא שיעור 'כדי נטילה' האמור במשנה לעיל, אלא שלענין סולת נקט 'קמוץ' בלשון הרגילה בקדשים בסולת המנחה (צ"ח), או שבסולת שייך לשון קמיצה, ובבשר שייך לשון נטילה (חזו"א או"ח ס' סכד לדף עו, א). ויש מפרשים, ששיעור קמיצה הוא יותר משיעור כדי נטילה (ראה בגיטת הגמ' להלן עו, א המובאת בתוס' שם ד"ה אלא), שבסולת שאינו גוף אחד [כבשר], מתפשט הרוטב בעומקו, וצריך שיקמוץ ויסיר את המקום שהתלחלח לפי ראות העין (חתם סופר השלם, וראה ביאור הגר"א או"ח תסו, ד, ומש"ב שם, ד).

לא יעשנו דמים על גבי חבירה, שאם סך את הפסח של כל בני החבורה בשמן מעשר שני שלו, אסור לו לתבוע מהם את דמי השמן (תפארת ישראל יכ"ח), שאסור למכור מעשר שני בירושלים (ר"י) (רש"י) גזירה משום פדיון, שאין פדיון מעשר שני בירושלים (ר"י בתוס' ד"ה לפי), או משום גזיון מצוה (רשב"א בתוס' שם), שמעשה מכירה שאינו גורם לחילול הקדושה על הדמים נחשב כמעשה זלזול בקדושת המעשר שני (תוס' הרשב"א משאנן), ולכן נקטה המשנה את האיסור בירושלים דוקא, שאילו מחוץ לירושלים הקדושה מתחללת על הדמים ואין זה זלזול (דבר שמואל). ויש מפרשים הטעם שלא יעשנו דמים על בני חבורה, משום שמעשר שני מומן גבוה ואין מוכרים אותו (ר"ש מעשר שני א, א) ולפי זה מה שנקטה המשנה 'בירושלים' היינו אפילו בירושלים (תוס' יו"ט כאן).

גמריא חם, בשיעור יד סולדת, והוא בכלי ראשון, שאילו המונח בכלי שני מצטנן, ואינו אוסר כלל, או שאוסר רק בשיעור של 'כדי קליפה' (שו"ע י"ד קה, ג-ב).

לתוך חם, ואחד מהם הוא מאכל אסור, או שאחד מהם בשר והשני חלב (רש"י), שבליעה באופן זה נחשבת דרך בישול לאוסרם מדאורייתא משום 'בשר בחלב' (פרי חדש יו"ד פז, ב), והיינו באופן שהועבר טעם מזה לזה (רש"י להלן ע"א) והטעם מורגש בו, שזה דבר התלוי בגודל החתיכות (ראה משנה וגמ' חולין קה, א, ושו"ע יו"ד קה), וכגון שאחד מהם לח והשני יבש, או ששניהם יבשים (ראה שו"ע שם, ד-ו).

ישרף אף על פי שהצית האור ברובו - יתעסקו בו עד שתיגמר השריפה (רש"י), ולומדים כן ממה שנאמר בתורה 'ישרף', שמשמע שהמצוה להתעסק בשריפת הפר עד שתגמר שריפתו, שאם המצוה היתה רק להצית אותו ולהביא לשריפתו, התורה היתה אומרת לשון 'ישרוף', שמשמע שהמצוה מתקיימת במה שהאדם שורף אפילו שהפר עדיין לא נשרף (מלבי"ם ויקרא ד, יב).

רבינא אמר ברוך ותני וכו', ולתירוצ זה אין הכרח לחלק בין גחלת של עץ לגחלת של מתכת כפי שחילקה הגמ' לעיל, אלא גם גחלת של מתכת נחשבת כאש, ולכן פסק הרמב"ם (קרבן פסח ח, י) שמוותר לצלות את הפסח על גחלת, ולא חילק בין גחלת של מתכת לגחלת של עץ (רעק"א לעיל ע"א, אולם ראה שם שתמה, מדוע הרמב"ם לא חילק בין גחלים לוחשות לגחלים עוממות, כמבואר להלן שגחלים עוממות אינם אש).

מביא מן הלוחשות, ונקראות לוחשות משום שמתנענעות, ונראות כלוחשות זו לזו (רש"י לעיל כז, א ד"ה לוחשות).

השתא לפני מלך בשר ודם אין עושין כן, כיון שהוא מעלה עשן, ואין זה דרך כבוד להיכנס כך (ע"פ רש"י ד"ה מחצה).

לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא לא כל שכן, וקושיא זו קשה רק לאביי שסובר שלולי שהתורה היתה אומרת 'גחל' היה אפשר להביא גם שלהבת וגם גחלת, ולכן שואלת הגמ' מדוע צריך למעט שלהבת, הרי גם לפני בשר ודם לא נכנסים כן, ובהכרח שהוא מכניס גחלת. אבל לרב ששט שסובר שלולי שהתורה היתה אומרת 'גחל' היו צריכים להביא דוקא שלהבת, אין מקום לקושיות הגמ', כיון שאם התורה לא היתה אומרת 'גחל', המצוה היתה להביא דוקא שלהבת ולא גחלת, ולא אכפת לן שאין דרך לעשות כן לפני בשר ודם (שפת אמת).

משעת לקיחה ניהי נחלים, ויתכן שרק בשעת לקיחה מהמזבח צריך שיהיו לוחשות, אבל כשמניח עליהם את הקטורת בקודש הקדשים יכולות להיות גם עוממות, אולם בתוס' (לעיל ע"א ד"ה הא) מבואר, שגחלים עוממות אינם אש כלל, ובהכרח שהכהן צריך ללבותם שלא יהיו עוממות, עד שיתן עליהם את הקטורת (שפת אמת).

משנה הקדמה, המשנה שלפנינו עוסקת בהלכות בליעה של איסור בקרבן פסח [ובסוגית הגמ' ידונו על אופנים שונים של בליעת איסור בהיתר, והם עניינים השייכים לשר"ע י"ד]. כגון שחלק מבשר הפסח נצלה שלא מכח האש אלא מחמת נגיעה בדפנות התנור, ובחלק זה הוא אינו 'צלי אש' ונאסר באכילה, ונבלע טעם מאותו חלק בשאר בשר הקרבן, שמדיון 'טעם עכיקר' נאסר כל מקום שנגרש בו טעם הבליעה, ומצינו אופנים שונים בדבר, שלפעמים אין בליעה כלל [ואין צריך אלא 'הדחה', היינו שטיפת המאכל, כשדבק בו האיסור מבחוץ], ולפעמים יש בליעה מועטת בשיעור 'כדי קליפה', ולפעמים, בבליעת איסור שֶׁמֶן מתרחבת הבליעה עד 'כדי נטילה' [או 'כדי קמיצה'], ולפעמים נאסר המאכל כולו.

נגע בתרסו של תנור, והחלק החיצוני של הפסח נצלה בחום הדפנות ולא בחום הגחלים (רש"י), וכגון שהסיר מיד את הפסח מהחרס של התנור, שאילו נשאר שם זמן מרובה יתכן שנצלה יותר משיעור זה, בהתאם לחום התנור (פמ"ג יו"ד צד משב"ז יג, וראה מאירי לעיל עד, א).

יקלוף את מקומו, בשיעור של 'כדי קליפה דקה' (תורת הבית הארוך בית ד שער א דף כא, א) שיכולה להינטל כולה בבת אחת (ר"ן חולין מא, א מדפי